

Лубко Д.В.

кандидат технічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних наук
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

РОЗВИТОК ІНФОРМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ MICROSOFT WORD

Анотація. Стаття присвячена змістовому огляду окремих практичних робіт з дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології», які дозволяють сформувати інформатичну компетентність. Зазначається, що інформатична компетентність формується під час практичної діяльності з інформаційними технологіями, з часом вона тільки вдосконалюється. Практичні роботи в межах дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології» дозволяють забезпечити міжпредметні зв'язки з іншими ІТ-дисциплінами, відображають можливості застосування ІКТ в професійній діяльності.

Ключові слова: комп'ютерні технології, інформатична компетентність, вища освіта, здобувачі вищої освіти, ІТ-підготовка.

Lubko D. Development of information competence using Microsoft Word. The article is devoted to a substantive review of individual practical works of the discipline "Computers and computer technologies", which allow the formation of IT competence. It is noted that IT competence is formed during practical activities with information technologies, and only improves over time. Practical works within the discipline "Computers and computer technologies" allow to ensure interdisciplinary connections with other IT disciplines, reflect the possibilities of using ICT in professional activities.

Key words: computer technologies, IT competence, higher education, higher education students, IT training.

Розвиток інформаційного суспільства та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіту, виробництво,

економіку є вимогою часу. У випадку низького рівня інформаційної культури людина не завжди зможе вчасно знайти потрібну інформацію в мережі Інтернет, підготувати резюме та відправити його електронною поштою, зняти гроші з банкомату або перевести гроші через Приват24. Необхідність вільного перебування в цифровому просторі вимагає від сучасної молоді володіння відповідними компетентностями. Зокрема, це інформатична компетентність (ІК-компетентність), здатність до критичного аналізу інформації, що пропонується в цифровому просторі (медіаграмотність), вміння захистити персональні дані в мережі Інтернет, на персональному комп'ютері або іншому цифровому гаджеті [7, с. 182].

Значення інформатичної компетентності для сучасних здобувачів освіти та фахівців неможливо переоцінити. Вона допомагає задовольнити інформаційні потреби користувача (пошук, обробка, використання необхідної інформації), виконувати поставлені задачі під час професійної діяльності [2, с. 50], працювати з сучасними цифровими гаджетами тощо. Під час застосування ІКТ здобувачі вищої освіти розвивають в себе здатності до вільного перебування в інформаційному просторі, творчого застосування набутих знань, швидко отримують необхідну інформацію, у тому числі мультимедійну, розвивають пізнавальний інтерес, оформлюють результати навчальної або наукової роботи в прийнятний вигляд та ін. ІКТ відкриває широкі перспективи і для викладачів, які повною мірою зможуть реалізувати індивідуалізацію та диференціацію навчання, значно покращити наочність навчального матеріалу [5, с. 28].

Під ІК-компетентністю розуміється інтегративна властивість особистості, що містить у собі знання про інформаційні процеси та основні методи інформатики, навички та уміння застосовувати комп'ютерну техніку та засоби зв'язку, представляти інформацію у зручному та зрозумілому форматі в залежності від ситуації, прагненні опанувати ІКТ на роботі та у повсякденному житті [1, с.65]; інтегрована здатність людини до ефективної та результативної діяльності в умовах інформаційного середовища [6, с. 97]. А. Добровольська вважає, що інформатичній компетентності притаманні наступні особливості: наскрізність, багатовимірність, багатофункціональність. На думку дослідниці, ІК-компетентність

містить комплекс якостей особистості, а її розвиток повинен відбуватися під час вивчення всіх дисциплін в межах підготовки сучасного фахівця [2, с. 51].

Слід наголосити на деяких відмінностях у поняттях «інформатична компетентність» та «інформаційна культура». У першому випадку інформатична компетентність передбачає виконання певної діяльності в інформаційному середовищі та оцінюється за результатами діяльності. В свою чергу, інформаційна культура є більш соціальним поняттям. Вона проявляється під час діяльності, комунікації, взаємодії та за оцінюється за стандартами та нормами інформаційної діяльності, що прийняті в суспільстві [6, с. 97].

У зв'язку з постійним технологічним розвитком інформаційного суспільства процес опанування інформатичними вміннями повинен бути на постійній основі. На думку Т. Підгорної, цей процес відбувається в три стадії. На стадії оновлення здобувачі вищої освіти сприймають та засвоюють інформацію інформатичного спрямування, навчаються застосовувати її на репродуктивному рівні, формують в собі позитивну мотивацію на використання ІКТ. Стадія активного розвитку передбачає осмислене застосування набутих знань та сформованих навичок з інформатики та інформаційних технологій; здобувачі освіти здатні до креативного застосування ІКТ, в них сформована потреба у самореалізації в умовах інформаційного середовища. Перші дві стадії відбуваються у процесі вивчення навчальних дисциплін. На третій стадії, стадії саморозвитку, відбувається вдосконалення самостійності та творчості у процесі використання ІКТ, здатності до застосування набутих знань та сформованих компетентностей для вирішення практико-орієнтованих завдань під час професійної діяльності [4, с. 112].

Розглянемо приклади формування інформатичної компетентності під час вивчення дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології», яка викладається у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного для спеціальностей «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка». Дисципліна вивчається на 1 курсі 1 семестру. Метою дисципліни є отримання здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо прикладного програмного забезпечення, алгоритмізації та програмування, набуття

практичних навичок роботи з офісними додатками, реалізації алгоритмів обробки інформації на алгоритмічній мові програмування.

На вивчення дисципліни передбачено 120 годин (4 кредити), з них 20 годин лекцій, 30 годин практичних занять, 70 годин – самостійна робота. Наприкінці курсу здобувачі вищої освіти складають екзамен. Навчальний матеріал, запропонований для вивчення здобувачам вищої освіти у межах дисципліни, умовно можна поділити на три блоки: опанування навичками роботи з текстовим редактором, вивчення основ роботи з електронними таблицями, опанування основа програмування та алгоритмізації. Ми продемонструємо процес формування інформатичних навичок під час роботи з текстовим процесором.

У процесі роботи з текстовим процесором Microsoft Word здобувачі освіти ознайомлюються з правилами створення текстових документів різної складності. У цьому тематичному блоці вони навчаються працювати зі списками та звичайним тестом, складати формули за допомогою редактора формул, вставляти та формувати таблиці, вставляти в документ зображення тощо. Кожна теоретична тема підкріплена практичним відпрацюванням усвідомленої інформації. Наприклад, під час виконання практичної роботи на створення документу та форматування тексту пропонується до виконання наступний фрагмент завдання (Рис. 1):

- 4) Встановити відступ першого рядка другого абзацу 2,35 см., міжрядковий інтервал - подвійний.
- 5) Скопіювати перший абзац у кінець документа.
- 6) Застосувати до останнього абзацу тексту форматування:
відступи: ліворуч - 1,27 см., праворуч - 2,3 см., перший рядок - на 5 см., інтервали: перед абзацом - 15 пт, після - 8 пт, міжрядковий – 1.
- 7) Для першого абзацу документа встановити шрифт Arial, розмір — 14 пт, накреслення — курсив, колір — синій, ефект — утоплений. Встановити вирівнювання абзацу По ширине.
- 8) Для другого абзацу документа встановити шрифт Times New Roman, розмір — 18 пт, накреслення — підкреслений курсив, колір — зелений, ефект — закреслений. Встановити вирівнювання абзацу По левому краю.

Рис. 1. Фрагмент завдання на форматування тексту

Як можна побачити, після виконання даної практичної роботи здобувачі освіти зможуть створювати та формувати документ Word будь-якої складності з різними параметрами сторінки, шрифту, абзацу, міжрядкового інтервалу та ін. У процес виконання практичної роботи зі списками здобувачі освіти навчаються працювати з нумерованими, маркерованими та багаторівневими списками. При виконанні практичної роботи з опрацювання колонок користувачам пропонується не тільки створити різну кількість колонок, а й відформатовати запропонований тест (Рис. 2).

- 2) Набрати текст наступного змісту та привести його до наведеного нижче вигляду. Кількість колонок – три, ширина першої колонки – 3 см, другої – 4 см, третьої – 8 см. Встановити заливання зеленим кольором першого абзацу, червоним – другого, жовтим – третього. Шрифт тексту - Courier New, розмір - 14 пт.

<u>Архівація</u> - процес стиску вихідної інформації за допомогою спеціальних алгоритмів стиску даних і створення	файлу-архіву, у якому міститься інформація після стиску. Програми, призначені для роботи з архівами, називають <u>архіваторами</u> . Призначення цих	програм: архівація файлів, виконання операцій з архівами (перегляд, тестування, виправлення ушкоджень, разархівація, видалення файлів з архіву та ін.). ~~Одним з популярних архіваторів є програма WinRAR. Стандартне розширення архівних файлів, створених за допомогою WinRAR: *.rar.~~
--	--	--

Рис. 2. Фрагмент завдання для роботи з колонками

Тобто кожна попередня робота заснована на попередньо засвоєних знаннях та сформованих вміннях, відображених у попередніх практичних роботах. Крім того, у процесі виконання практичних робіт запропонований для обробки текст містить інформацію про способи зараження файлів, види вірусів. Тобто маємо наявність міжпредметних зав'язків, оскільки здобувачі освіти дізнаються корисну інформацію про захист інформації.

Під час роботи з таблицями здобувачам пропонується зробити рахунок-фактуру, який часто створюється в організаціях, діяльність яких пов'язана з купівлею та продажем продукції, здійснення певних послуг. Знову маємо забезпечення міжпредметних зав'язків, в даному випадку з економічної діяльності (Рис. 3).

Рахунок-фактура № СФ-0000001
від 23 Квітня 2018 р.

№	Назва	Од.	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Макарони	кг	100,000	50,00	5000,00
2	Крупа пшенична	кг	250,000	3,50	875,00
3	Пакет поліетиленовий	шт.	250,000	0,10	25,00
Знижка:					0,59
Разом без ПДВ:					5899,41
ПДВ:					1179,88
Всього з ПДВ:					7079,29

Рис. 3. Фрагмент завдання для роботи з колонками

Практичний досвід показав, що іноді потрібно оформити роботу з використанням формул. Це стосується не тільки розрахункових та курсових робіт, обробки експерименту, а й професійної діяльності, зокрема в агропромисловому комплексі. Тому здобувачам освіти під час виконання практичних робіт надаються завдання з використанням Microsoft Equation. Під час роботи з Редактором формул вони розуміють, що створити складну формулу в Microsoft Word не важко, потрібен тільки час.

Слід зауважити, що в залежності від спеціальності рівень розвитку інформатичних компетентностей буде різний. Звісно, у випадку підготовки майбутніх ІТ-фахівців здобувачі вищої освіти будуть обізнані в ІТ-технологіях значно краще. Наприклад, під час підготовки здобувачів освіти спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» значна увага приділяється алгоритмізації та програмуванню на різних мовах програмування Desktop-додатків, мобільних та веб-застосунків, методам та засобам штучного інтелекту [3], проектуванню інформаційних систем та іншим спеціалізованим дисциплінам.

Отже, розвинута інформатична компетентність є вимогою часу. Вона формується під час практичної діяльності з інформаційними технологіями, а з часом тільки вдосконалюється. На прикладі практичних робіт з текстовим процесором Microsoft Word ми показали, що можна розвинути інформатичну компетентність, забезпечити міжпредметні зв'язки з іншими ІТ-дисциплінами, показати можливості застосування ІКТ в професійній діяльності.

Література

1. Головань М. С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 4. С. 62–69.
2. Добровольська А.М. Формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців як педагогічна проблема. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. 2017. № 3(13). С. 45–56.
3. Лубко Д.В., Шаров С.В. Методи та системи штучного інтелекту: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 264 с.
4. Підгорна Т. В. Структура інформатичних компетентностей. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова*. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. 2012. № 12 (19). С. 109–117.
5. Співаковська Є. О. Формування самоосвітньої компетентності у студентів філологічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. № 1. С. 27–29.
6. Тихонова Т.В. Дидактичний аналіз понять «інформатична компетентність» та «інформаційна культура». *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2015. № 1. С. 91–100.
7. Шаров С. В. Інформатизація освіти як вектор розвитку сучасного суспільства. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.* 2021. № 4. С. 181–188.

Семенов О.М.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови і літератури
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С Макаренка

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Анотація. У статті здійснено огляд нормативних документів, наукових напрацювань щодо понять «читання», «читацька